

УДК 007 : 070(477.80)“199” : [94:159.953]-043.96

РОЛЬ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРЕСИ 1990-Х РОКІВ У ПРОЦЕСІ ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ

ГРЕСЬКІВ Ольга,

молодший науковий співробітник,

Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, вул. Стефаника, 2, м. Львів, 79000, Україна, e-mail: olka.gre@gmail.com.

У статті проаналізовано роль західноукраїнської регіональної преси 1990-х років у відновленні національної історичної пам'яті. Встановлено, що у процесах пов'язаних з переосмисленням історичних подій, окремих історичних епох, сфальсифікованих радянською пропагандистською машиною, важлива роль належить регіональній друкованій періодиці, яка в той час доносила до читача основний масив інформації. Дієвий вклад преси у відновлення історичної правди пов'язаний із практикою організації редакціями газет круглих столів за участю провідних науковців регіону та публікацією статей вчених-істориків, присвячених дискусійним та малодослідженим історичним проблемам.

Ключові слова: преса, мас-медіа, друковані видання, регіональні видання, державотворення, історична пам'ять, Західноукраїнський регіон.

Вступ. Тоталітарна система СРСР, не гребуючи жодними засобами впливу, цілеспрямовано формувала безлику тоталітаристську ідентичність, знищуючи природне прагнення народу до свободи, незалежності, самоорганізованого політичного життя. Результатом тривалої і системної ідеологічної політики радянської доби постали слугуючі інтересам СРСР як імперської держави архетипи деформованої масової свідомості, скалічені образи історичної пам'яті, її манкуртизація, насадження підмінних міфів щодо «своїх» і «чужих». Таким чином, національне відродження в Україні в умовах розпаду радянської імперської структури наприкінці 1980-х рр. поставило на порядок денний нагальну необхідність реанімувати викривлену тоталітарним пресом суспільну свідомість, залучити людей до політики, сформувати їх у політичну спільноту. Одним із основоположних об'єднуючих елементів її творення постала національна історія, очищена від радянських міфів та фальсифікацій, а інструментом – відновлення історичної правди у пам'яті народу.

Проблематика відновлення національної історичної пам'яті нині є злободенною, і досліджується здебільшого з етнокультурної, історичної, політичної точок зору. Тим часом лідерство у сфері ідеологічного впливу на суспільство й особистість традиційно належало і належить засобам масової інформації. При цьому, у період доінформаційного суспільства, яким, власне, й постає рубіж 1980-х – 1990-х рр., – основний масив інформації вміщувала насамперед друкована періодика. Отже, вивчення її ролі у зазначених вище революційних процесах набуває особливої актуальності.

Окремі аспекти зазначених проблем досліджувалися вітчизняними науковцями, зокрема Ю. Алексеевим, О. Афоніним, В. Бебиком, Ю. Бондарем, Б. Дурняком, В. Здоровогою, В. Івановим, В. Карпенком, Н. Коноваленко, К. Крайнім, І. Крупським, С. Кульчицьким, В. Лизанчуком, І. Михайлиним, А. Москаленком, Б. Потятиником, В. Різуном, М. Романюком, Ф. Рудичем, М. Сенченком, В. Теремком, М. Тимошиком, А. Чічановським, В. Шевчуком, В. Шклярюм та іншими. Питання регіональної преси у своїх працях порушували такі українські дослідники: В. Бебик, О. Сидоренко, М. Недопитанський, А. Левченко, Ю. Фінклер, І. Паславський, О. Головчук, І. Белінська, Є. Субота, Ю. Полежаєв та ін. Проте досі повністю не роз-

крито ролі західноукраїнської регіональної преси 1990-х рр. у питанні відновлення національної історичної пам’яті. Тож потреба у подальших комплексних і системних дослідженнях щодо її найрізноманітніших впливів, функціонування та ролі не втрачає своєї наукової цінності.

Метою роботи, враховуючи багатоаспектність проблеми, є визначення ролі преси у процесі відновлення історичної пам’яті про значимі для Західної України історичні події, державотворчий потенціал яких делегітимізував утвердження комуністичного режиму в регіоні, сприяв політизації настроїв, залучаючи суспільство, – за висловом американського історика П. Кені, – до «карнавалу революції», що долав страх перед тоталітарним режимом. Серед цих подій: утворення і діяльність ЗУНР, січового стрілецтва, акт відновлення Української держави Українськими Національними Зборами з ініціативи ОУН під проводом Степана Бандери 30 червня у Львові, героїчні сторінки визвольних змагань УПА під час війни та в повоєнні роки тощо.

Для досягнення поставленої мети, необхідно вирішити наступні завдання: переглянути низку друкованих періодичних видань окресленого регіону та вказаних хронологічних меж для створення робочої бази даних; виокремити масив публікацій, які найяскравіше ілюструють історичні події, значимі у процесі відновлення історичної пам’яті; визначити провідні тенденції, які з’явилися друкованою пресою досліджуваного періоду; окреслити роль преси у процесі відновлення історичної пам’яті українського народу.

Методи дослідження. Для забезпечення правдивого і всебічного висвітлення поставлених завдань, ми керуватимемось принципами історизму, системності, об’єктивності, всебічності та наступності. На засадах принципу історизму, ми виявимо провідні тенденції, які з’явилися у пресі досліджуваного періоду в зв’язку із суспільно-політичними, соціально-економічними процесами в суспільстві. Розглядаючи періодичні видання як систему преси, що функціонувала у системі певного інформаційного простору, – використаємо принцип системності. Для аналізу підібраних для дослідження джерел – застосуємо принцип об’єктивності та всебічності. Для формулювання висновків – принцип наступності.

Результати й обговорення. У загальноукраїнському контексті, на етапі становлення державної незалежності, особлива роль Західного регіону України полягала, – за висловом Тараса Возняка, – у його функціях «охоронця національних традицій, мови, культури та промотора національного визволення» [1].

Ще з кінця 1980-х рр. невідконтрольні партійно-державним органам влади новостворені «неформальні» громадські організації Західної України з метою політизації громадян проводять численні мітинги, акції непокори, вуличні маніфестації, масові національно-патріотичні заходи. Вони знаходять своє відображення у пресі і, таким чином, стають відомими широкому загалу, залучаючи активну частину суспільства до переосмислення радянських міфів про своє минуле.

Активна діяльність неформальних організацій наприкінці 1980-х призвела також до поширення самвидавчої неформальної періодики, адже в умовах тотального контролю над ЗМІ вона залишалась чи не єдиним способом донесення до широкої громадськості правди про сучасні та минулі події.

Загалом, на межі 1980–1990-х рр. на території УРСР нараховувалося близько 186 незалежних періодичних видань, більшість з яких склали друковані органи громадсько-політичних організацій (97 найменувань), молодіжні, релігійні, освітньо-літературні видання, часописи національних меншин тощо [5, с. 158].

Будучи невідцензурними офіційним органам влади, піднімаючи рівень національної свідомості населення, пропагуючи державницькі гасла, спрямовані на відновлення історичної пам’яті та піднесення культурного рівня нації, вони заклали підґрунтя для нової незалежної української регіональної періодики, яка отримала можливість для легального розвитку у зв’язку з прийняттям «Закону про пресу та

інші засоби масової інформації» (21 червня 1990 р.; проголосив скасування цензури) та Декларації про державний суверенітет України (16 липня 1990 р.).

За ініціативою Української Гельсінкської Спілки, «Меморіалу» та інших організацій з кінця 1980-х у пресі починають з'являтися статті про окремих діячів ЗУНР, організовано заходи щодо пошуку стрілецьких могил, їх відновлення тощо [7, с. 81].

У цей час активно інформує громадськість про патріотичні заходи громадських організацій часопис «Поклик сумління» (видання історико-просвітницької правозахисної організації «Меморіал»). До широкого загалу доноситься інформація про багатотисячні зібрання у Львові з нагоди річниці проголошення ЗУНР; про зміст резолюцій, ухвалених на Народних Вічах щодо відзнаки 1 листопада Дня «новітньої української держави на західноукраїнських землях», 22 січня – «свята соборності», вшанування пам'яті полеглих, упорядкування могил Українських Січових Стрільців; про акції, проведені у Львові Студентським Братством; про випадки перешкоджання відновленню хрестів на стрілецьких могилах з боку міліції тощо (Поклик сумління. – 1989. – № 6; № 7).

Під тиском громадськості проведення окремих патріотичних заходів і відповідні повідомлення в офіційній пресі вимушені були санкціонувати і владні структури. Так, 28 жовтня 1989 р. зусиллями «Меморіалу» та науковців Інституту суспільних наук АН УРСР у Львові, на Янівському цвинтарі, відбувся мітинг з нагоди встановлення над знищеними могилами УСС березового хреста, санкціонований міським комітетом КПУ. Апелюючи до історичної пам'яті, із промовами виступили: І. Гель, В. Гордієнко, І. Калинець, М. Косів, Р. Лубківський, І. Юхновський тощо. Про подію, зокрема, було опубліковано матеріал у «Львівській правді» – друкованому органі Львівського обкому Компартії (Львовская правда. – 1989. – 1 листопада).

Наприкінці жовтня 1989 р. редакції газет «Вільна Україна» і «Ленінська молодь» організували проведення круглого столу, присвяченого ЗУНР, де за участю вчених, зокрема проф. С. Макарчука (зав. кафедрою історії та етнографії України ЛДУ ім. І. Франка), проф. Ю. Сливки (зав. відділом Інституту суспільних наук), доктора філософських наук О. Гриніва (кафедра наукового комунізму ЛПІ) було обговорено широкий спектр актуальних історичних проблем періоду Української революції 1917–1921 рр. (Ленінська молодь. – 1989. – 31 жовтня). Варто зауважити, що навіть тенденційна інтерпретація подій того часу, все ж несла значний позитив, розширюючи інформаційне поле актуального державотворчого досвіду.

Відновлення історичної правди стає важливою складовою політичного процесу в умовах підготовки громадських організацій регіону до безрезових республіканських парламентських виборів 1990 р. Їх заходи набувають більш організованих і систематизованих форм після утворення Народного Руху України за перебудову (НРУ) та перших державницьких українських політичних партій, що стало можливим у зв'язку з відміною шостої статті Конституції СРСР.

Так, у контексті підготовки до виборів, у листопаді 1989 р. на Великій раді НРУ було прийнято рішення про відзначення 71-ї річниці Акту злуки акцією «Українська хвиля» – «живим ланцюгом», який мав з'єднати Львів і Київ (згодом Івано-Франківськ–Київ). І процес підготовки, і сам захід знайшли своє різнобічне висвітлення у пресі. Загалом, було опубліковано статті, що відображали альтернативні точки зору на події січня 1919 р. Комуністи, зі свого боку, заперечували історичне значення проголошення соборності українських земель 22 січня 1919 р., намагаючись дискредитувати політичні сили, які схвалили Четвертий універсал Центральної Ради та Акт злуки. Показовим у зазначеному контексті є інтерв'ю наукового співробітника Інституту історії АН УРСР, проф. Р. Симоненка, опубліковане у «Львівській правді» (Львовская правда. – 1990. – 19 січня), де лідерів Центральної Ради і політичне керівництво ЗУНР звинувачено у боротьбі з власним народом, проголошено політичними банкрутами тощо. З другого боку, даючи оцінку згаданих подій, на-

уковий співробітник Інституту суспільних наук АН УРСР М. Косів стверджував, що укладаючи Акт злуки «український народ не був об'єктом чиїхось політичних маніпуляцій, а сам виступив творцем своєї власної історії, своєї долі» (Львовская правда. – 1990. – 20 січня).

Сам захід, який відбувся 21 січня 1990 р., в неділю, на трасі Івано-Франківськ–Львів–Тернопіль–Рівне–Житомир–Київ за різними оцінками охопив від чотирьохсот тисяч до трьох мільйонів українців [2, с. 304]. Згідно з повідомленням газети «Ленінська молодь» тільки на Львівщині в «Українській хвилі» взяли участь понад п'ятсот тисяч осіб (Ленінська молодь. – 1990. – 23 січня).

Відзначення подій 1919 р. стало наймасовішою політичною акцією національних демократичних сил, яка сприяла піднесенню їх авторитету в регіоні. В результаті, за підсумками виборів до Верховної Ради України вони отримали 111 мандатів. Окрім цього, в західних областях України на виборах до місцевих рад здобули більшість голосів виборців.

Як справедливо зауважує дослідник Олег Сімків, – реабілітація національної історії допомагала антикомуністичній опозиції обґрунтовувати нові політичні вимоги, зокрема, – відновлення незалежної соборної України. «Організовані нею відзначення річниць Першолистопадового повстання, дня Злуки, відновлення хрестів і панахид на стрілецьких могилах формували нове політичне мислення» [7, с. 85].

Масова підтримка жителів західних областей УРСР історичної спадщини українського державотворення 1918–1923 рр., що продемонструвала «Українська хвиля», змушувала місцевих чиновників переглянути окремі сторінки історії ЗУНР. У компартійній пресі з'являються перші позитивні оцінки створення ЗУНР. Зокрема, наприкінці жовтня 1990 р. Прес-центр Львівського обкому КПУ опублікував статтю, де зазначалося, що листопад 1918 р. був великим кроком вперед. «Під керівництвом національної буржуазії західні українці декларували розширення своєї державності на Східну Галичину, Північну Буковину, Закарпаття, Лемківщину. Держава Західної України стала суб'єктом міжнародних відносин і міжнародного права» [7, с. 85].

На поглиблення суспільного інтересу до історії радянсько-німецьких відносин напередодні Другої світової війни та загальних оцінок подій вересня 1939 р. мали вплив газетні публікації кінця 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. Саме вони значно формували громадську думку про цю сторінку історії. Серед них заслуговують на увагу статті Р. Лубківського «Лінія загального інтересу» (Вільна Україна. – 1990. – 23 січня), М. Панчука «Возз'єднання: погляд крізь десятиліття» (Вільна Україна. – 1991. – 18 січня), Р. Риф'яка «Галичина: між двома війнами» (Ратуша. – 1992. – 8, 27 жовтня; 7 листопада) тощо.

Певною динамікою зрушення позначена увага преси до подій власне Другої Світової війни, і, зокрема, до діяльності Організації українських націоналістів та національно-визвольного руху під проводом Української повстанської армії.

Різноманітна інформація про діяльність УПА, його учасників, лідерів, боротьбу СРСР проти українських повстанців почала з'являтися в засобах масової інформації з початку 1990-х рр. Однак, якщо впродовж 1990-1991 рр. переважна більшість публікацій висвітлювала так звані «злочини УПА» та її лідерів, то з 1992 р. тон газетних статей різко змінюється. У пресі починає широко висвітлюватись УПА у позитивному ракурсі. Зокрема, про спецгрупи МДБ пише газета «Волинь» у статті «Агентурні комбінації» і кров» (1992. – 2 жовтня). Поруч зі статтями про УПА на сторінках преси публікуються історики, обґрунтовуючи свої висновки документальними даними (Сергійчук В. «ОУН-УПА в роки війни: свідчення німецьких документів» // Молодь України. – 1992. – 10 вересня).

Підставою для появи багатьох матеріалів на тематику УПА стає п'ятдесята річниця з дня її утворення (14 жовтня 1942 року). В зв'язку з ювілейною датою ряд обласних і районних рад із Західної України звернулися до Верховної Ради Украї-

ни з проханням про офіційне визнання учасників національно-визвольної боротьби 1920–1950-х рр.

16–17 січня 1993 р. в Івано-Франківську була проведена наукова конференція Всеукраїнського братства вояків УПА на тему: «Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історія, уроки, сучасність», на якій було вироблено і обґрунтовано засади, за якими учасники воєнного протистояння з боку українських націоналістів є борцями за незалежність України і заслуговують на визнання [4]. Даний форум, як і засадничі тези учасників конференції, знайшли широке й різнобічне висвітлення у регіональній пресі.

У жовтні 1993 р. було опубліковано Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту». У ньому був виписаний рядок, за яким бійці УПА є «особами, які належать до учасників бойових дій». Із найбільш резонансних публікацій 1993 р. заслуговують на увагу статті: «Доповідна записка (з архівів КДБ)» (Високий Замок. – 1993. – 6 лютого) та «Псевдобандерівці» (Закарпатська правда. – 1993. – 20 листопада).

Різні аспекти діяльності ОУН і УПА у 1994–1997 рр. широко висвітлюють у своїх публікаціях західноукраїнські регіональні газети, такі як: «Галичина», «За вільну Україну», «Франкова криниця», «Буковина», «Волинь», «Вісті з Рівненщини», «Прикарпатська правда», «Українське слово».

У 1997 р., у зв'язку з відзначенням 55-ї річниці УПА, західноукраїнська регіональна преса пропонує читачам широкий тематичний спектр біографічних нарисів, розповідей про лідерів УПА, невідомих раніше сторінок визвольної боротьби. Серед них заслуговують на увагу статті: П. Дужого «Генерал Чупринка» (За вільну Україну. – 4 березня), І. Буркута «Українська Повстанська армія» (Буковинське віче. – 11 жовтня), Л. Криштальського «Лучани і УПА» (Свобода. – 8 квітня). Уперше на сторінках регіональної преси, зокрема, у «Новинах Закарпаття», з'являються публікації історика С. Кульчицького.

Нові аспекти національно-визвольного руху знайшли висвітлення у газетних статтях 1998 року: М. Кальба «Дружини українських націоналістів (З історії УПА)» (За вільну Україну. – 13, 20 червня, 14 липня), Б. Пасічник «Медична служба УПА (За матеріалами бесіди з львівським лікарем А. Кравцем)» (За вільну Україну. – 31 березня).

Загалом, західноукраїнська регіональна преса у 1990-і рр. відіграла важливу роль у дискурсі висвітлення тематики УПА, у рамках якого було започатковано «очищення» національної історії засобами декомунізації та деміфологізації.

У 1997 році Президент Л. Кучма доручив Кабміну створити урядову комісію для «вироблення офіційної позиції щодо діяльності ОУН-УПА». При уряді було створено робочу групу в Інституті історії НАН України для ґрунтовного вивчення цього питання на основі дослідження раніше засекречених документів. У 2005 році робоча група опублікувала свій фаховий висновок [6]. Вченими було сформульовано пропозицію визнати вояків УПА людьми, які воювали за незалежність України.

Важливе місце серед газетних публікацій 1990-х рр. у контексті відновлення історичної пам'яті займають також статті, присвячені темі голодомору 1932–1933 рр., сталінським політичним репресіям, долі політичних в'язнів радянської тоталітарної системи тощо.

Висновки та перспективи. Очищена від радянських міфів і фальсифікацій національна історія на етапі проголошення і утвердження державної незалежності стала одним із основоположних елементів політичної консолідації нації.

Відновлення історичної пам'яті про значимі для Західної України події, пов'язані із проголошенням у 1918 р. та діяльністю новітньої держави на західноукраїнських землях – ЗУНР, героїчними звитягами Українських січових стрільців, Української галицької армії, визвольних змагань за самостійну соборну незалежну державу під керівництвом ОУН, боротьбу УПА тощо – стає потужним чинником національно-

го відродження, політизації суспільства, а також дієвим засобом боротьби державницьких, опозиційних до комуністичного режиму національних сил.

З метою відновлення історичної пам'яті демократичні сили організували масові мітинги, національно-патріотичні заходи, де викривались сфабриковані радянським режимом історичні міфи, реабілітувалась історична правда. Про такі заходи до широкого загалу найоперативніша інформація доносилась засобами преси.

Загалом, у процесах, пов'язаних з переосмисленням історичних подій, окремих історичних епох, сфальсифікованих радянською пропагандистською машиною, мас-медіа, зокрема регіональній друкованій періодиці, належить одна з визначальних ролей. Способом донесення до широкої громадськості правдивої інформації в умовах тотального контролю ЗМІ з боку влади наприкінці 1980-х рр. стає «неформальна» (самвидавча) періодика, яка згодом стала підґрунтям для появи нової української регіональної преси 1990-х рр. Дієвий вклад преси у відновлення історичної правди пов'язаний також із практикою організації редакціями газет круглих столів за участю провідних науковців регіону та публікацією статей вчених-істориків, присвячених дискусійним та малодослідженим історичним проблемам.

Роль регіональної преси у формуванні історичної пам'яті як основи національної свідомості надзвичайно вагома і різнопланова. Її різнобічні аспекти визначають перспективи для подальших досліджень.

1. *Возняк Т.* Геополітична роль Західної України в українському і європейському контекстах [Електронний ресурс] / Тарас Возняк // Ретроспективна політологія. Епоха Кучми. – Режим доступу: http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/polit-kuchma/rol_zah_ukr.htm. – Дата перегляду: 5 жовтня 2017 р.

2. *Грицак Я. Й.* Нарис історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст. / Я. Й. Грицак. – Київ : Генеза, 2000. – 360 с.

3. *Лебедева-Гулей О.* Стан і проблематика публіцистики незалежної України / Олена Лебедева-Гулей // Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації. – 2012. – № 4. – С. 154–163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/916>. – Дата перегляду: 18 жовтня 2017 р.

4. *Матеріали* наукової конференції Всеукраїнського братства вояків УПА (Організація Українських Націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історія, уроки, сучасність) [Текст] [16–17 січ. 1993 р., м. Івано-Франківськ]. – Стрий : УВІС, 1993. – 124 с.

5. *Омельченко О. В.* Відновлення національної пам'яті про ЗУНР опозиційними силами в УРСР наприкінці 80-х рр. XX ст. [Електронний ресурс] / О. В. Омельченко, О. І. Муравський // Національна та історична пам'ять. – 2013. – Вип. 6. – С. 157–163. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ntip_2013_6_17. – Дата перегляду: 20 жовтня 2017 р.

6. *Організація* українських націоналістів і Українська повстанська армія [Текст] : фаховий висновок робочої групи істориків при Урядовій комісії з вивчення діяльності ОУН і УПА / Нац. акад. наук України, Ін-т історії України. – Київ : Наукова думка, 2005. – 52 с.

7. *Сімків О.* ЗУНР в історичній пам'яті та політичному протистоянні в Україні (кінець 80 – початок 90-х рр. XX ст.) / Олег Сімків // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 2009. – № 18. – С. 80–86.

8. *Шпак В.* Історіографія друкованих ЗМІ України / Віктор Шпак // Український інформаційний простір. – 2016. – Число 4. – С. 223–228. – Режим доступу: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/4_1/28-Shpak.pdf. – Дата перегляду: 5 жовтня 2017 р.

UDC 070(477.80)“199” : [94:159.953]-043.96

The role of the Western Ukrainian regional press of the 1990s in restoring national historical memory

Greskiv Olga, junior researcher,

Vasyl Stefanyk Lviv National Scientific Library of Ukraine, 2 Stefanyka St., Lviv, 79000, Ukraine, e-mail: olka.gre@gmail.com

In the article the role of the Western Ukrainian regional press of 1990s is analyzed in proceeding restoring national historical memory. It is set that processes of rethinking the historical events, separate historical epochs, falsified by the Soviet propagandist machine, an important role belongs to the regional

printed periodicals that in that time reported the basic array of information to the reader. The effective contribution of the press to proceeding in a historical true is related to practice of organization of the releases of newspapers round table with participation of leading scientists of region and publication of the articles of the scientists-historians sanctified to the debatable and scantily explored historical problems.

Key words: *press, mass-media, publication, region edition, state forming, historical memory, West Ukrainian region.*

Роль западноукраїнської регіональної преси 1990-х років в відновленні національної історическої пам'яті

Греськів Ольга

В статті проаналізована роль западноукраїнської регіональної преси 1990-х років в відновленні національної історическої пам'яті. Установлено, що в процесах, пов'язаних з переосмисленням історических подій, окремих історических епох, сфальсифіцизованих совєтської пропагандистської машиною, важна роль належить регіональній друкованій періодиці, донесившій в то время к читателю основної масив інформації. Действєнный вклад прєсси в відновлення історическої правди зв'язан з практикою організації редакцій газет круглих столів з участієм вєдущих учєних рєгіону і публікацій статей учєних істориків, зв'язаних з дискусійним і малоісследованим історическим проблемам.

Ключевые слова: *пресса, СМИ, печатные издания, региональные издания, построение государства, историческая память, Западноукраинский регион.*

1. Vozniak, T. (2017), “Neopolitychna rol Zakhidnoi Ukrainy v ukrainskomu i evropeiskomu kontekstakh”, *Retrospektyvna politolohiia. Epokha Kuchmy*, available at: http://www.ji.lviv.ua/ji-library/Vozniak/polit-kuchma/rol_zah_ukr.htm (access October 5, 2017).

2. Hrytsak, Ya. Y. (2000), *Narys istorii Ukrainy: formuvannia modernoi ukrainskoi natsii XIX – XX st. Henezha*, Kyiv.

3. Lebedieva-Hulei, O. (2012), “Stan i problemyta publitsystyky nezaleznoi Ukrainy”, *Osvida rehionu: politolohiia, psykholohiia, komunikatsii*, no. 4, pp. 154–163, available at: <http://social-science.com.ua/article/916> (access October 18, 2017).

4. Proceedings of science conference “Orhanizatsiia Ukrainykykh Natsionalistiv i Ukrainska Povstanska Armiia. Istoriia, uroky, suchasnist”, Ivano-Frankivsk, January 16–17, 1993. UVIS, Stryi.

5. Omelchenko, O. V. (2013), “Vidnovlennia natsionalnoi pamiaty pro ZUNR opozytsiinymy sylamy v URSS naprykintsi 80-kh rr. XX st.”, *Natsionalna ta istorychna pamiat* [National and Historical Memory], iss. 6, pp. 157–163, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ntip_2013_6_17 (access October 20, 2017).

6. Orhanizatsiia ukrainykykh natsionalistiv i Ukrainska povstanska armiia : Fakhovyv vysnovok robochoi hrupy istorykiv pry Uriadovii komisii z vyvchennia diialnosti OUN i UPA. Naukova dumka, Kyiv, 2005.

7. Simkiv, O. (2009), „ZUNR v istorychnii pamiaty ta politychnomu protystoianni v Ukraini (kinets 80 – pochatok 90-kh rr. XX st.)” [The West Ukrainian People’s Republic in the historical memory and political confrontations in Ukraine (late 1980s–early 1990s)], *Ukraina: kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist*, vol. 18, pp. 80–86.

8. Shpak, V. (2016), “Istoriografiiia drukovanykh ZMI Ukrainy”, *Ukrainskyi informatsiinyi prostir*, vol. 4, pp. 223–228, available at: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/4_1/28-Shpak.pdf (access October 5, 2017).

Стаття надійшла до редакції 15.11.2017